

Warmińsko-mazurskie

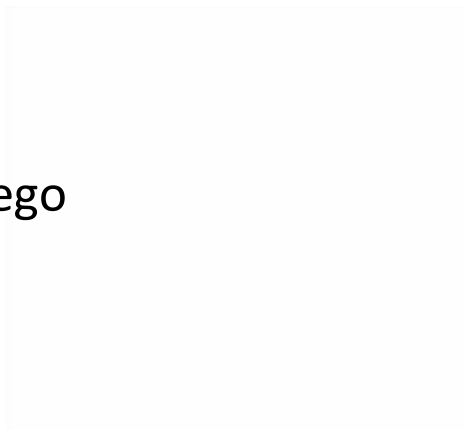
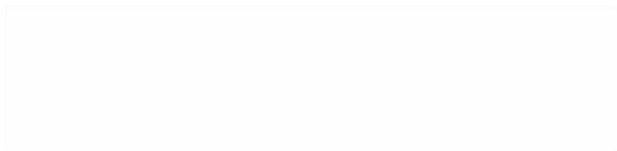
Regionalne Obserwatorium
Terytorialne

Raport

Dokąd po studiach? Plany migracyjne studentów Warmii i Mazur

Wyniki badania ankietowego

Autorzy:

Opracowanie raportu: Anna Krajewska

Opracowanie ankiety: Zespół ROT

Opracowanie ankiety w wersji on-line: Marcel Mendziński, Bogdan Załęski

Regionalne Obserwatorium Terytorialne

Departament Polityki Regionalnej

Urząd Marszałkowski Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie

e-mail: rot@warmia.mazury.pl

Olsztyn, maj 2026

Spis treści

Wstęp	4
1. <i>Czy jesteś zameldowany w województwie warmińsko-mazurskim?</i>	5
2. <i>Czy kiedykolwiek zdarzyło Ci się wyjechać z województwa warmińsko-mazurskiego na dłużej niż 6 miesięcy?</i>	5
3. <i>Jaki był cel wyjazdu?</i>	6
4. <i>Jak oceniasz jakość życia w województwie warmińsko-mazurskim?</i>	6
5. <i>Czy Twoim zdaniem młode osoby mają dobre perspektywy zawodowe w województwie warmińsko-mazurskim?</i>	7
6. <i>Jak oceniasz swoje szanse na znalezienie satysfakcjonującej pracy w województwie warmińsko-mazurskim?</i>	8
7. <i>Jak oceniasz swoje możliwości podnoszenia kwalifikacji w województwie warmińsko-mazurskim?</i>	8
8. <i>Jak oceniasz swoje możliwości zdobywania wykształcenia w regionie?</i>	9
9. <i>Jak oceniasz swoje możliwości rozwoju zawodowego w województwie warmińsko-mazurskim?</i>	9
10. <i>Jak poszczególne cechy województwa warmińsko-mazurskiego wpływają na decyzję młodych osób o pozostaniu w regionie?</i>	11
11. <i>Czy masz już pomysł na zawód, który chcesz wykonywać?</i>	14
12. <i>Co najbardziej wpływa na Twój wybór zawodu?</i>	15
13. <i>Gdzie chciałbyś mieszkać po zakończeniu studiów?</i>	15
14. <i>Gdzie chciałbyś pracować w przyszłości?</i>	16
15. <i>Czy w ciągu najbliższych 5 lat planujesz dłuższy wyjazd z województwa warmińsko-mazurskiego?</i>	16
16. <i>Jeśli rozważasz wyjazd, co jest głównym powodem?</i>	17
17. <i>Czy w przyszłości bierzesz pod uwagę powrót na Warmię i Mazury?</i>	17
18. <i>Czy kiedykolwiek zdarzyło Ci się rozważać zamieszkanie za granicą?</i>	18
19. <i>Z jakich powodów rozważasz zamieszkanie za granicą?</i>	18
20. <i>Jak długo planujesz mieszkać za granicą?</i>	19
21. <i>Co mogłoby zmienić Twoje plany wyjazdu za granicę?</i>	19
22. <i>Jakość życia w województwie warmińsko-mazurskim – opinie studentów oraz ich potrzeby i oczekiwania.</i>	20
Podsumowanie	23

Wstęp

Raport przedstawia wyniki badania ankietowego przeprowadzonego przez Regionalne Obserwatorium Terytorialne w Departamencie Polityki Regionalnej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie. Celem badania było poznanie oraz analiza czynników wpływających na decyzje studentów dotyczące opuszczania regionu. Szczególną uwagę poświęcono identyfikacji przyczyn skłaniających ich do wyjazdu poza granice województwa, a także określeniu działań, które mogłyby zachęcić ich do pozostania w regionie. Badanie miało na celu pogłębienie wiedzy na temat uwarunkowań migracyjnych oraz wskazanie obszarów wymagających interwencji w kontekście zatrzymania osób studiujących w województwie warmińsko-mazurskim.

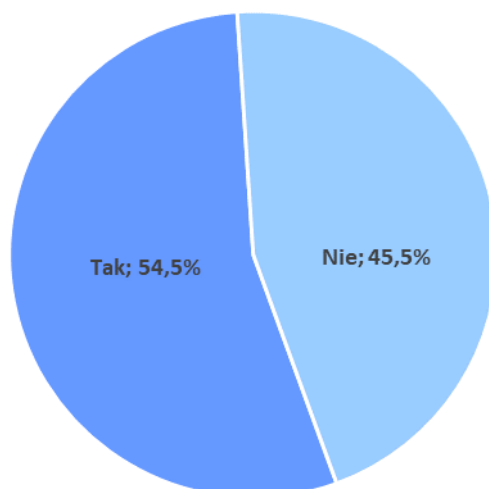
Badanie zostało przeprowadzone w formie ankiety internetowej wśród studentów Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie oraz studentów Akademii Nauk Stosowanych w Elblągu w marcu 2026 r. i dotyczyło decyzji migracyjnych studentów województwa warmińsko-mazurskiego. W badaniu wzięło udział 365 studentów.

Udział w badaniu był całkowicie anonimowy. Zebrane dane zostaną wykorzystane wyłącznie do celów badawczych, z zachowaniem pełnej poufności oraz zgodnie z obowiązującymi przepisami o ochronie danych osobowych.

Wyniki badania posłużą jako materiał analityczny wspierający proces aktualizacji Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego.

Ze względu na niską zwrotność ankiet, wyniki niniejszego badania należy traktować wyłącznie orientacyjnie i interpretować z pewną dozą ostrożności.

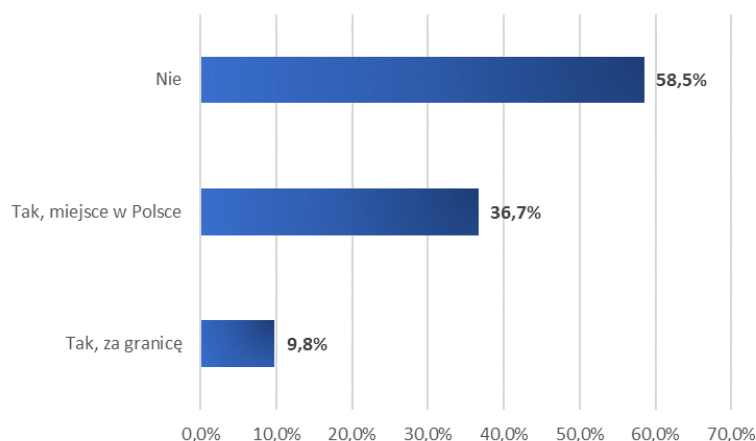
1. Czy jesteś zameldowany w województwie warmińsko-mazurskim?

Źródło: opracowanie własne na podstawie odpowiedzi respondentów biorących udział w badaniu (n=365)

Większość studentów biorących udział w ankiecie zadeklarowała, że są zameldowani w województwie warmińsko-mazurskim. Odpowiedzi twierdzącej udzieliło 54,5% badanych studentów, natomiast 45,5% ankietowanych nie jest zameldowanych na terenie województwa warmińsko-mazurskiego.

2. Czy kiedykolwiek zdarzyło Ci się wyjechać z województwa warmińsko-mazurskiego na dłużej niż 6 miesięcy?

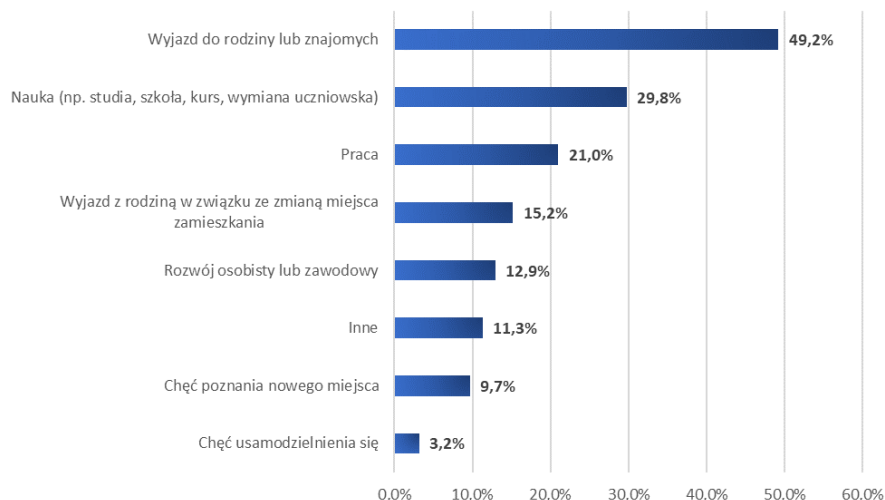

Źródło: opracowanie własne na podstawie odpowiedzi respondentów biorących udział w badaniu (n=316)

Respondenci mogli wskazać więcej niż jedną odpowiedź, dlatego suma procentów przekracza 100%.

Wyniki badania dotyczącego długoterminowych wyjazdów (powyżej 6 miesięcy) studentów województwa warmińsko-mazurskie wskazują na stosunkowo niską mobilność przestrzenną badanej populacji. Największa grupa respondentów (58,5%) zadeklarowała brak doświadczeń związanych z dłuższym wyjazdem. Jednocześnie zauważalny jest istotny udział osób (36,7%), które zdecydowały się na wyjazd ponad 6-miesięczny do innego miejsca w Polsce. Z kolei najmniejszy odsetek badanych (9,8%) przebywał za granicą przez okres dłuższy niż 6 miesięcy. Mobilność długoterminowa istnieje, ale częściej ma charakter krajowy niż międzynarodowy. Niemniej ponad połowa badanych w ogóle nie podejmowała żadnych długoterminowych wyjazdów.

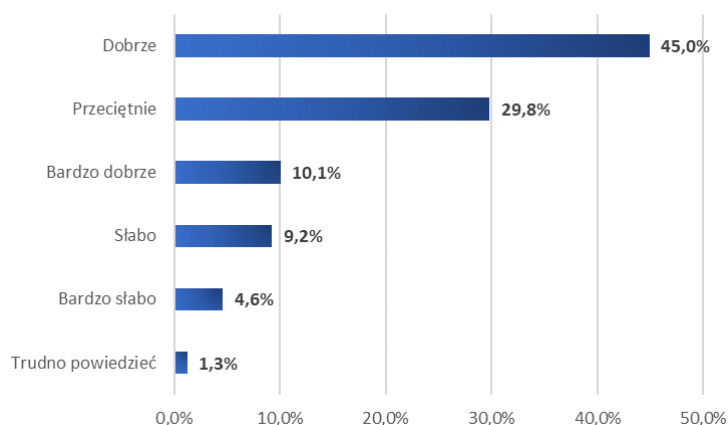
3. Jaki był cel wyjazdu?

*Źródło: opracowanie własne na podstawie odpowiedzi respondentów biorących udział w badaniu (n=124)
Respondenci mogli wskazać więcej niż jedną odpowiedź, dlatego suma procentów przekracza 100%.*

Analiza celów wyjazdów wskazuje, że najczęstszą motywacją respondentów był wyjazd do rodziny lub znajomych (49,2%). Wynik ten sugeruje, że mobilność badanych ma w dużej mierze charakter społeczny i opiera się na istniejących relacjach oraz sieciach wsparcia. Drugim istotnym powodem była nauka (29,8%), co może świadczyć o znaczącej roli edukacji jako czynnika skłaniającego do czasowej zmiany miejsca pobytu. Kolejnym ważnym motywem była praca (21,0%), co wskazuje, że czynniki ekonomiczne również odgrywają istotną rolę, choć nie dominują nad powodami społecznymi i edukacyjnymi. Relatywnie mniejszy odsetek respondentów wskazał na wyjazd z rodziną związany ze zmianą miejsca zamieszkania (15,2%), co może oznaczać, że trwałe migracje rodzinne występują rzadziej niż wyjazdy o charakterze czasowym. Motywacje takie jak rozwój osobisty lub zawodowy (12,9%), chęć poznania nowego miejsca (9,7%) czy chęć usamodzielnienia się (3,2%) pojawiają się rzadziej, co sugeruje, że decyzje o wyjeździe rzadziej wynikają z indywidualnych aspiracji, a częściej z konkretnych okoliczności życiowych.

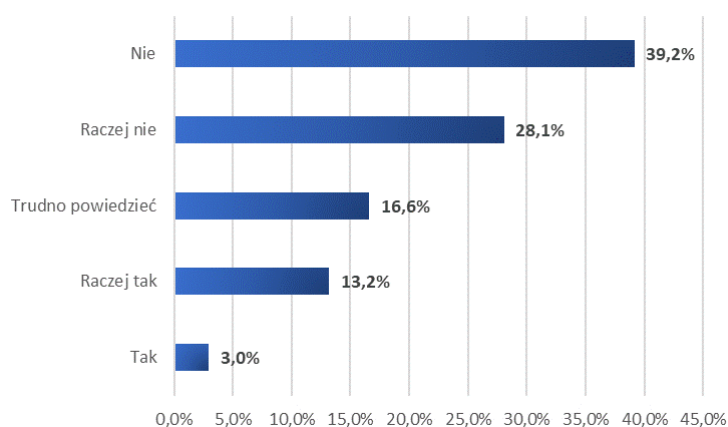
4. Jak oceniasz jakość życia w województwie warmińsko-mazurskim?

*Źródło: opracowanie własne na podstawie odpowiedzi respondentów biorących udział w badaniu (n=238)
Respondenci mogli wskazać więcej niż jedną odpowiedź, dlatego suma procentów przekracza 100%.*

Ocena jakości życia w województwie warmińsko-mazurskim jest ogólnie pozytywna, jednak różni się w zależności od tego, czy studenci są zameldowani w regionie, czy nie są zameldowani. Największa grupa respondentów określiła jakość życia jako dobrą (45,0%). W podziale na grupy widać, że ocenę tę wskazało 63,6% studentów zameldowanych oraz 36,5% studentów niezameldowanych, co pokazuje bardziej przychylne nastawienie osób związanych z regionem. W przypadku oceny „przeciętnej” (29,8%), wskazało ją 67,6% studentów zameldowanych oraz 32,4% niezameldowanych, co sugeruje, że obie grupy dostrzegają umiarkowany poziom jakości życia, choć częściej wskazują ją osoby z regionu. Ocena „bardzo dobra” (10,1%) również częściej pojawiała się wśród studentów zameldowanych – aż 79,2% z nich ją wskazało, podczas gdy wśród studentów spoza województwa było to jedynie 20,8%. Oceny negatywne, czyli „słabo” i „bardzo słabo” (łącznie 13,8%), również różnią się między grupami. Wśród studentów zameldowanych każdą z tych odpowiedzi wskazało po 63,6%, natomiast wśród niezameldowanych po 36,4%. Odpowiedź „trudno powiedzieć” (1,3%) była rzadko wybierana ogółem, jednak w podziale na grupy widać duże różnice – wskazało ją 33,3% studentów zameldowanych oraz aż 66,7% studentów niezameldowanych, co sugeruje, że osoby spoza regionu częściej nie mają wyrobionej opinii.

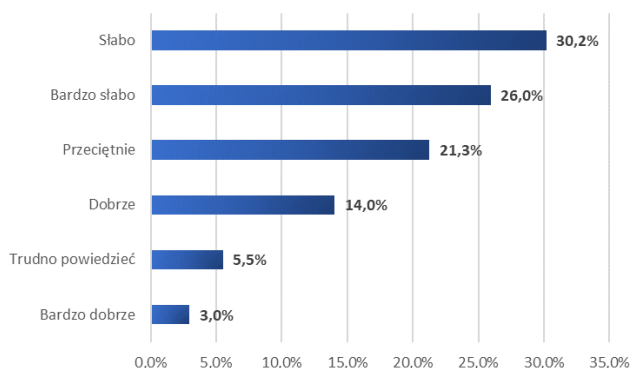
5. *Czy Twoim zdaniem młode osoby mają dobre perspektywy zawodowe w województwie warmińsko-mazurskim?*

Źródło: opracowanie własne na podstawie odpowiedzi respondentów biorących udział w badaniu (n=235)

Wyniki badania pokazują wyraźnie negatywną ocenę perspektyw zawodowych młodych osób w województwie warmińsko-mazurskim. Największa część respondentów udzieliła odpowiedzi „nie” (39,2%), co oznacza, że zdecydowanie nie wierzą oni w dobre możliwości zawodowe dla młodych w tym regionie. Kolejne 28,1% wskazało „raczej nie”, co również świadczy o przewadze opinii negatywnych. Łącznie daje to aż 67,3% odpowiedzi sceptycznych, czyli ponad dwie trzecie badanych ocenia sytuację niekorzystnie. Z kolei odpowiedzi pozytywne stanowią zdecydowaną mniejszość. Odpowiedź „raczej tak” wybrało 13,2% badanych, a „tak” jedynie 3,0%, co razem daje około 16,2% wskazań. Pokazuje to, że tylko niewielka grupa respondentów dostrzega dobre perspektywy zawodowe dla młodych osób. Dodatkowo 16,6% ankietowanych wybrało odpowiedź „trudno powiedzieć”, co może świadczyć o niepewności lub braku jednoznacznej opinii na ten temat. Podsumowując, wyniki badania wskazują, że w opinii większości studentów młode osoby nie mają dobrych perspektyw zawodowych w województwie warmińsko-mazurskim, a pozytywne oceny są wyraźnie marginalne.

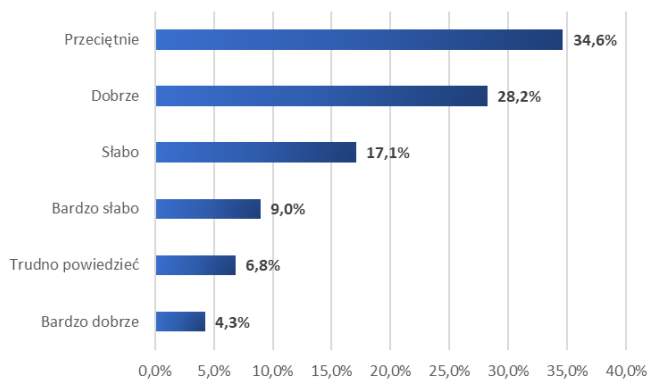
6. Jak oceniasz swoje szanse na znalezienie satysfakcjonującej pracy w województwie warmińsko-mazurskim?

Źródło: opracowanie własne na podstawie odpowiedzi respondentów biorących udział w badaniu (n=235)

Wyniki wskazują na raczej pesymistyczną ocenę własnych szans na znalezienie satysfakcjonującej pracy w województwie warmińsko-mazurskim, ponieważ dominują odpowiedzi negatywne – „słabo” (30,2%) oraz „bardzo słabo” (26,0%), co łącznie daje 56,2% wskazań. Odpowiedzi pozytywne („bardzo dobrze” – 3,0% i „dobrze” – 14,0%) stanowią jedynie 17,0%, natomiast 21,3% badanych studentów ocenia swoje szanse jako przeciętne. Niewielki odsetek (5,5%) nie ma zdania, co sugeruje, że większość respondentów ma ograniczoną wiarę w możliwość znalezienia satysfakcjonującej pracy w regionie, choć część dostrzega umiarkowane lub niepewne perspektywy.

7. Jak oceniasz swoje możliwości podnoszenia kwalifikacji w województwie warmińsko-mazurskim?

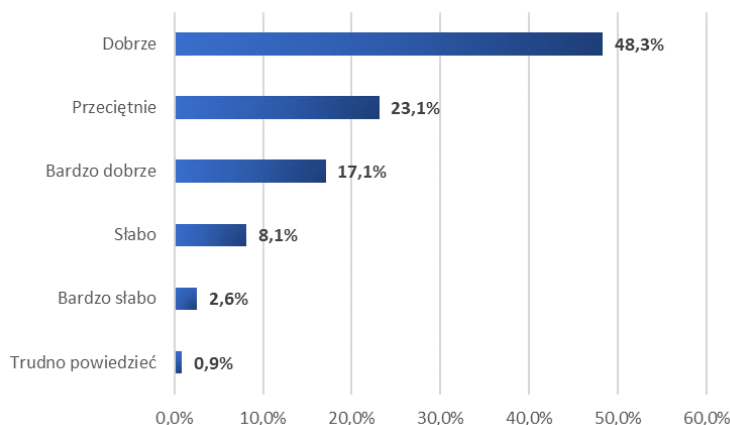

Źródło: opracowanie własne na podstawie odpowiedzi respondentów biorących udział w badaniu (n=234)

Uzyskane wyniki wskazują, że respondenci oceniają możliwości podnoszenia kwalifikacji w województwie warmińsko-mazurskim w sposób raczej umiarkowany, z przewagą ocen przeciętnych. Największa grupa badanych (34,6%) określiła te możliwości jako „przeciętne”, co sugeruje, że dostęp do rozwoju kompetencji jest postrzegany jako ani szczególnie dobry, ani wyraźnie niewystarczający. Oceny pozytywne („bardzo dobrze” – 4,3% oraz „dobrze” – 28,2%) łącznie stanowią 32,5%, co wskazuje, że około jedna trzecia respondentów dostrzega korzystne warunki do podnoszenia kwalifikacji. Z kolei oceny negatywne („słabo” – 17,1% oraz „bardzo słabo” – 9,0%) osiągają łącznie 26,1%, co oznacza, że ponad jedna czwarta badanych uważa możliwości rozwoju za niewystarczające. Należy również zwrócić uwagę na 6,8% odpowiedzi „trudno powiedzieć”, które mogą świadczyć

o braku wiedzy lub doświadczeń związanych z ofertą edukacyjną i szkoleniową w regionie. Podsumowując, wyniki sugerują, że możliwości podnoszenia kwalifikacji w województwie warmińsko-mazurskim są oceniane jako przeciętne - zauważalne, lecz wymagające dalszego rozwoju i lepszego dostosowania do potrzeb mieszkańców.

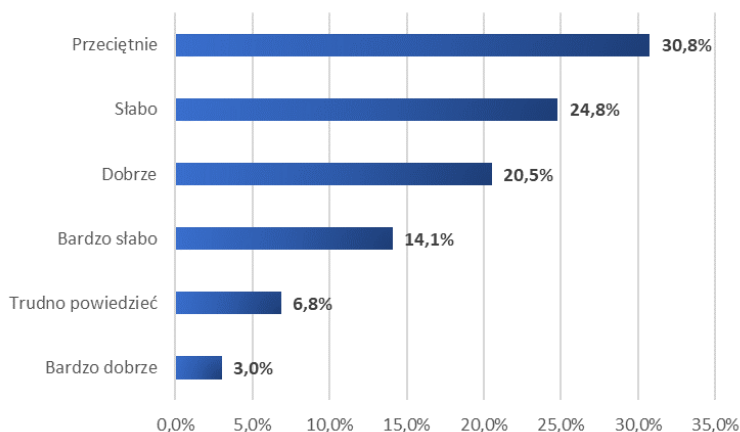
8. Jak oceniasz swoje możliwości zdobywania wykształcenia w regionie?

Źródło: opracowanie własne na podstawie odpowiedzi respondentów biorących udział w badaniu (n=234)

Wyniki wskazują na raczej pozytywną ocenę możliwości zdobywania wykształcenia w regionie, choć nie brakuje też głosów krytycznych. Największa część respondentów ocenia sytuację dobrze (48,3%), a dodatkowo 17,1% uważa ją za bardzo dobrą. Oznacza to, że łącznie ponad 65% badanych postrzega dostęp do edukacji w regionie pozytywnie. Można więc wnioskować, że dla większości respondentów oferta edukacyjna jest satysfakcjonująca i spełnia ich oczekiwania. Jednocześnie niemal co czwarta osoba (23,1%) ocenia możliwości jako przeciętne. Ta grupa może dostrzegać zarówno zalety, jak i pewne ograniczenia systemu edukacyjnego w regionie, co sugeruje potencjał do dalszych ulepszeń. Negatywne opinie są wyraźnie mniej liczne – 8,1% respondentów ocenia sytuację jako słabą, a jedynie 2,6% jako bardzo słabą. Łącznie daje to 10,7% niezadowolonych, co wskazuje, że problemy istnieją, ale dotyczą mniejszości badanych. Znikomy odsetek osób (0,9%) nie ma zdania na ten temat, co sugeruje, że większość respondentów ma wyrobioną opinię o dostępności edukacji.

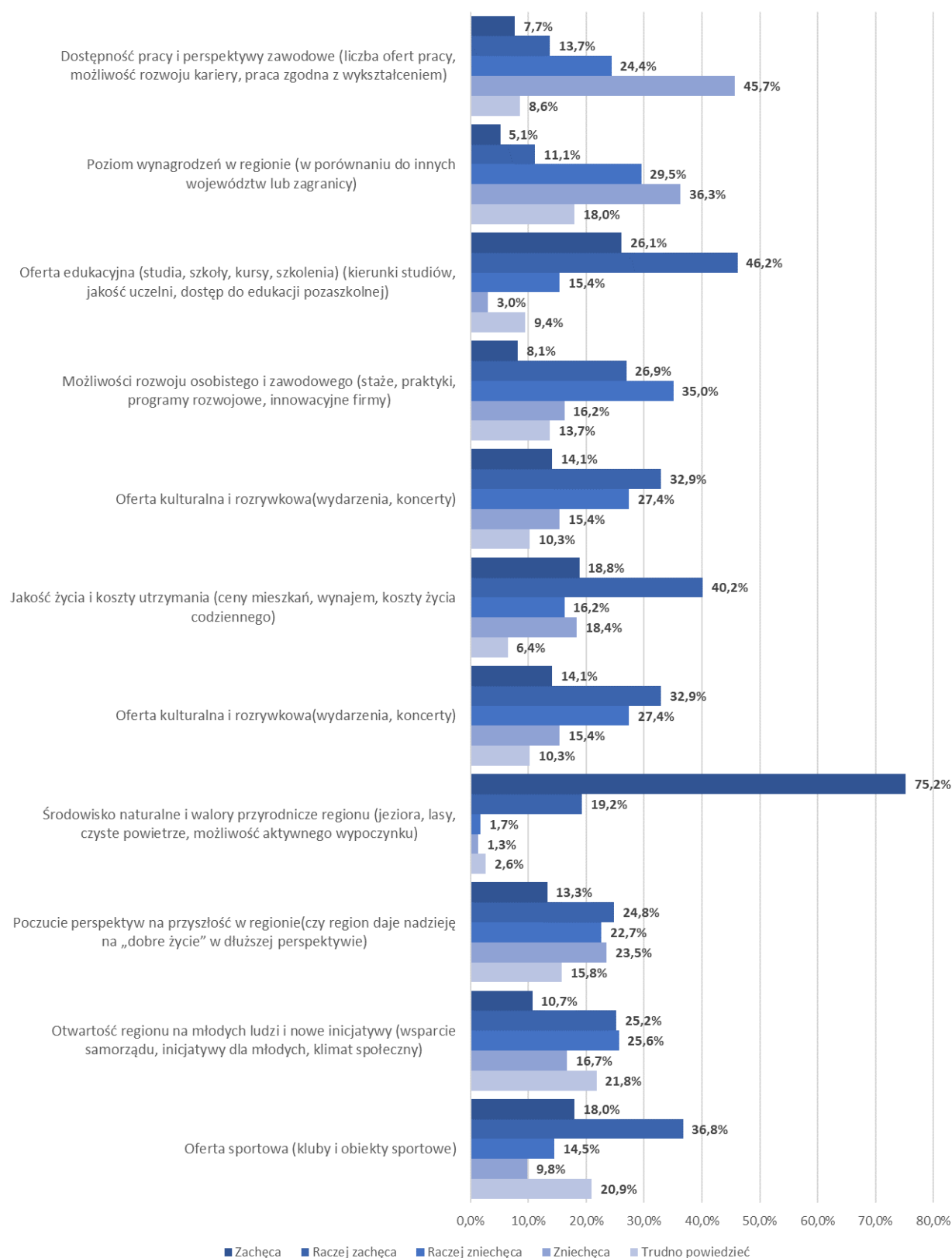
9. Jak oceniasz swoje możliwości rozwoju zawodowego w województwie warmińsko-mazurskim?

Źródło: opracowanie własne na podstawie odpowiedzi respondentów biorących udział w badaniu (n=234)

Wyniki wskazują na umiarkowanie negatywną ocenę możliwości rozwoju zawodowego w województwie warmińsko-mazurskim, ponieważ choć część respondentów ocenia je dobrze (20,5%) lub bardzo dobrze (3,0%), co łącznie daje 23,5% odpowiedzi pozytywnych, to przeważają oceny mniej optymistyczne – „słabo” (24,8%) i „bardzo słabo” (14,1%), które razem stanowią 38,9%. Dodatkowo największa grupa badanych (30,8%) określa swoje możliwości jako przeciętne, a 6,8% nie ma zdania, co sugeruje, że choć istnieją pewne szanse rozwoju, są one postrzegane jako ograniczone.

10. Jak poszczególne cechy województwa warmińsko-mazurskiego wpływają na decyzję młodych osób o pozostaniu w regionie?

Źródło: opracowanie własne na podstawie odpowiedzi respondentów biorących udział w badaniu (n=234)

Analiza ocen dostępności pracy i perspektyw zawodowych, obejmujących liczbę ofert pracy, możliwość rozwoju kariery oraz zgodność zatrudnienia z wykształceniem, wskazuje na zdecydowanie negatywne postrzeganie tego aspektu przez młodych mieszkańców regionu. Łącznie jedynie 21,4% respondentów uznaje rynek pracy za czynnik sprzyjający pozostaniu w województwie warmińsko-mazurskim. Aż 70,1% badanych ocenia dostępność pracy i możliwości rozwoju zawodowego jako czynnik zniechęcający lub raczej zniechęcający. Wskazuje to, że dla większości młodych osób region nie oferuje wystarczających możliwości zatrudnienia ani satysfakcjonujących ścieżek kariery. Niewielki odsetek respondentów (8,6%) nie ma jednoznacznej opinii, co może wynikać z braku doświadczeń zawodowych lub niepewności co do przyszłych możliwości na lokalnym rynku pracy.

Analiza ocen poziomu wynagrodzeń, szczególnie w porównaniu do innych województw oraz zagranicy, wskazuje na wyraźnie negatywne postrzeganie tego czynnika przez młodych mieszkańców regionu. Łącznie jedynie 16,2% respondentów uważa poziom wynagrodzeń za czynnik sprzyjający pozostaniu w województwie warmińsko-mazurskim. Aż 65,8% badanych ocenia wynagrodzenia jako czynnik zniechęcający lub raczej zniechęcający, co czyni go jednym z najsilniejszych powodów skłaniających młodych ludzi do opuszczenia regionu. Niskie zarobki w zestawieniu z możliwościami oferowanymi w innych częściach kraju lub za granicą mogą znacząco wpływać na decyzje migracyjne. Stosunkowo duża grupa respondentów (18,0%) nie ma jednoznacznej opinii, co może wynikać z braku doświadczeń zawodowych lub niewystarczającej wiedzy o realnych poziomach wynagrodzeń.

Analiza ocen oferty edukacyjnej wskazuje, że jest ona jednym z wyraźnie pozytywnie postrzeganych czynników wpływających na decyzję o pozostaniu w regionie. Łącznie aż 72,3% respondentów uznaje dostępność i jakość edukacji za element sprzyjający pozostaniu w województwie warmińsko-mazurskim. Może to świadczyć o dobrej ocenie kierunków studiów, funkcjonowania uczelni oraz dostępu do różnorodnych form kształcenia. Jedynie 18,4% badanych postrzega ofertę edukacyjną jako czynnik zniechęcający, co stanowi stosunkowo niewielki odsetek w porównaniu z ocenami pozytywnymi. Niewielka grupa respondentów (9,4%) nie ma jednoznacznej opinii, co może wynikać z indywidualnych doświadczeń edukacyjnych lub braku pełnej wiedzy o dostępnych możliwościach.

Analiza ocen możliwości rozwoju osobistego i zawodowego wskazuje na przewagę opinii negatywnych wśród młodych mieszkańców regionu. Łącznie około 35% respondentów postrzega dostępność staży, praktyk i programów rozwojowych jako czynnik sprzyjający pozostaniu w regionie. Z kolei aż 51,2% badanych uważa, że ograniczone możliwości rozwoju raczej zniechęcają lub zniechęcają do pozostania w województwie warmińsko-mazurskim. Może to świadczyć o niedostatecznej liczbie atrakcyjnych ofert rozwojowych oraz niewystarczającej obecności nowoczesnych i innowacyjnych przedsiębiorstw. Stosunkowo duża grupa respondentów (13,7%) nie ma jednoznacznej opinii, co może wynikać z braku doświadczeń w tym zakresie lub niewystarczającej wiedzy o dostępnych możliwościach.

Analiza ocen dostępności infrastruktury i transportu wskazuje, że jest to czynnik umiarkowanie pozytywnie postrzegany przez młodych mieszkańców regionu. Łącznie 64,6% respondentów uznaje dostęp do transportu i infrastruktury za element sprzyjający pozostaniu w województwie warmińsko-mazurskim. Może to świadczyć o względnie dobrej ocenie połączeń komunikacyjnych oraz ich znaczenia dla codziennego funkcjonowania. Jednocześnie około 26,5% badanych ocenia ten aspekt negatywnie, co może wskazywać na niedoskonałości w zakresie dostępności transportu publicznego, częstotliwości połączeń lub komunikacji z większymi ośrodkami miejskimi. Niewielka część

respondentów (9,0%) nie ma jednoznacznej opinii, co może wynikać z różnic w indywidualnym korzystaniu z transportu lub miejsca zamieszkania.

Analiza ocen jakości życia i kosztów utrzymania wskazuje, że jest to czynnik raczej pozytywnie postrzegany przez młodych mieszkańców regionu, choć niepozbawiony pewnych zastrzeżeń. Łącznie aż 59% respondentów uznaje koszty życia i jakość życia za czynnik sprzyjający pozostaniu w województwie warmińsko-mazurskim. Może to wynikać z relatywnie niższych kosztów utrzymania w porównaniu do większych miast oraz bardziej spokojnego stylu życia. Jednocześnie około 34,6% badanych ocenia ten aspekt negatywnie, co może wskazywać na problemy związane np. z dostępnością mieszkań, ich standardem lub relacją kosztów do zarobków. Niewielki odsetek respondentów (6,4%) nie ma jednoznacznej opinii, co sugeruje, że większość młodych osób ma już wyrobione zdanie na temat kosztów życia w regionie.

Analiza oceny oferty kulturalnej i rozrywkowej wskazuje na zróżnicowane opinie wśród młodych mieszkańców województwa warmińsko-mazurskiego. Łącznie około 47% respondentów postrzega ofertę kulturalną i rozrywkową jako czynnik zachęcający lub raczej zachęcający do pozostania w regionie. Z kolei około 42,8% młodych osób uważa, że ta oferta raczej zniechęca lub zniechęca do pozostania, wskazując na jej niedostateczną atrakcyjność lub różnorodność. Co dziesiąty badany (10,3%) nie miał wyraźnej opinii na ten temat, co może wynikać z braku zaangażowania lub zainteresowania ofertą kulturalną i rozrywkową regionu.

Analiza wpływu środowiska naturalnego i walorów przyrodniczych, takich jak jeziora, lasy, czyste powietrze oraz możliwość aktywnego wypoczynku, wskazuje na bardzo pozytywny odbiór tego aspektu przez młodych mieszkańców województwa warmińsko-mazurskiego. Łącznie aż 94,4% respondentów postrzega walory przyrodnicze regionu jako silny czynnik zachęcający do pozostania. Tylko niewielki odsetek młodych osób (łącznie 3%) uważa, że środowisko naturalne zniechęca ich do pozostania w regionie. Bardzo niewielka grupa respondentów (2,6%) nie wyraziła jednoznacznej opinii, co świadczy o dużej jednoznaczności tego aspektu.

Analiza postrzegania, czy region daje nadzieję na „dobre życie” w dłuższej perspektywie, pokazuje zrównoważone, choć niejednoznaczne opinie wśród młodych mieszkańców województwa warmińsko-mazurskiego. Łącznie około 38,1% respondentów ocenia, że region daje im nadzieję na dobrą przyszłość i jest czynnikiem sprzyjającym pozostaniu. Natomiast blisko 46,2% młodych osób postrzega perspektywę na przyszłość jako czynnik raczej zniechęcający lub wręcz zniechęcający do pozostania w regionie. 15,8% badanych nie ma wyrobionego zdania dotyczącego długoterminowych szans i warunków życia w regionie.

Analiza postrzegania otwartości regionu na młodych ludzi i nowe inicjatywy, obejmująca wsparcie samorządu, inicjatywy dla młodych oraz klimat społeczny, wskazuje na dość zrównoważone opinie wśród respondentów. Łącznie około 35,9% młodych osób ocenia otwartość regionu jako czynnik sprzyjający pozostaniu w województwie warmińsko-mazurskim. Natomiast około 42,3% respondentów postrzega ten aspekt jako raczej zniechęcający lub wręcz zniechęcający do pozostania. Co piąty badany (21,8%) nie wyraził jednoznacznej opinii, co może wskazywać na brak dostatecznej informacji lub doświadczenia z lokalnymi inicjatywami i wsparciem samorządowym.

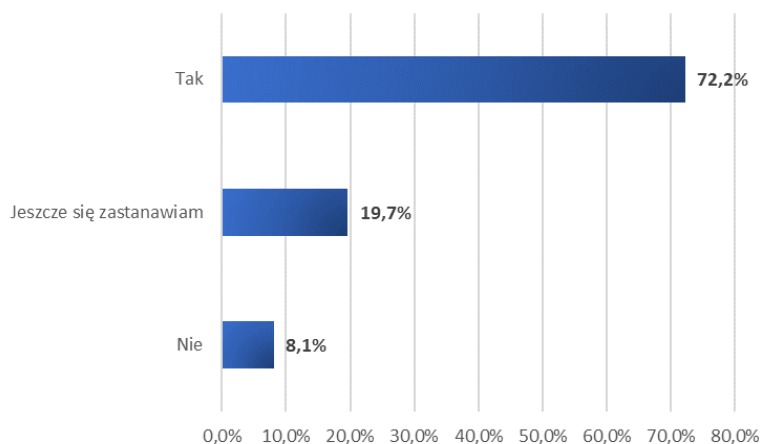
Analiza wpływu oferty sportowej w regionie na decyzję młodych ludzi o pozostaniu pokazuje stosunkowo pozytywny obraz. Łącznie około 54,8% respondentów ocenia dostępność klubów

i obiektów sportowych jako czynnik sprzyjający pozostaniu w województwie warmińsko-mazurskim. Przeciwnego zdania jest natomiast około 24,3% młodych osób, które uważają, że oferta sportowa raczej zniechęca lub zniechęca do pozostania w regionie. Co piąty respondent (20,9%) nie wyraził jednoznacznej opinii na ten temat.

Podsumowując, z przeprowadzonej analizy wynika, że młodzi mieszkańcy województwa warmińsko-mazurskiego wyraźnie odróżniają czynniki sprzyjające pozostaniu w regionie od tych, które skłaniają ich do wyjazdu. Do najważniejszych elementów zachęcających należy przede wszystkim środowisko naturalne, które jest zdecydowanie najlepiej ocenianym aspektem – niemal wszyscy respondenci postrzegają je jako silny atut regionu. Pozytywnie postrzegane są również infrastruktura i transport, a także jakość życia i koszty utrzymania, które w porównaniu do większych ośrodków miejskich uznawane są za korzystne. W umiarkowanym stopniu młodzi doceniają również ofertę sportową oraz, choć już mniej jednoznacznie, ofertę kulturalną i rozrywkową.

Z drugiej strony, najsilniejsze czynniki zniechęcające związane są z rynkiem pracy i możliwościami rozwoju zawodowego. Szczególnie negatywnie oceniana jest dostępność pracy oraz perspektywy kariery, co stanowi główną barierę dla pozostania w regionie. Istotnym problemem jest także poziom wynagrodzeń, który w opinii większości badanych jest zbyt niski w porównaniu do innych regionów kraju i zagranicy. Negatywnie oceniane są również możliwości rozwoju osobistego i zawodowego, w tym dostęp do staży i programów rozwojowych. Wiele osób ma także wątpliwości co do długoterminowych perspektyw na „dobre życie” w regionie oraz jego otwartości na młodych ludzi i nowe inicjatywy. Oferta kulturalna, choć dla części respondentów jest atutem, dla niemal równie dużej grupy pozostaje niewystarczająca.

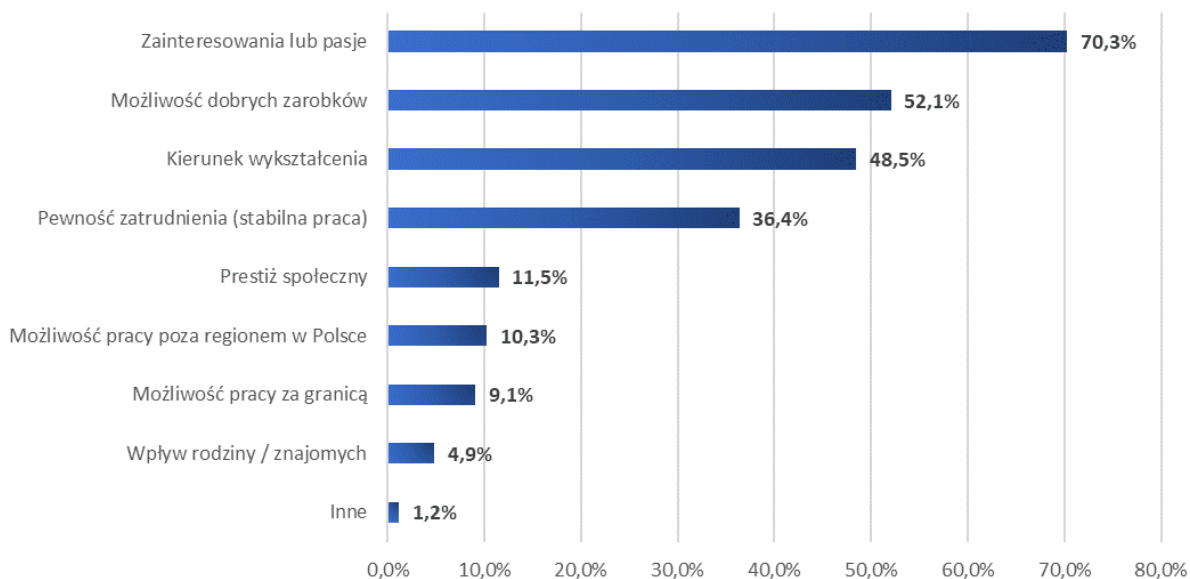
11. Czy masz już pomysł na zawód, który chcesz wykonywać?

Źródło: opracowanie własne na podstawie odpowiedzi respondentów biorących udział w badaniu (n=234)

Wyniki wskazują, że zdecydowana większość respondentów ma już sprecyzowane plany zawodowe, ponieważ aż 72,2% odpowiedziało „tak”, co świadczy o wysokim poziomie świadomości i ukierunkowania wśród badanych; jednocześnie 19,7% osób nadal się zastanawia, co sugeruje, że część młodych ludzi wciąż jest na etapie poszukiwania swojej ścieżki kariery, natomiast niewielki odsetek (8,1%) nie ma jeszcze żadnego pomysłu na przyszły zawód, co może wskazywać na brak decyzji lub trudności w określeniu swoich celów zawodowych.

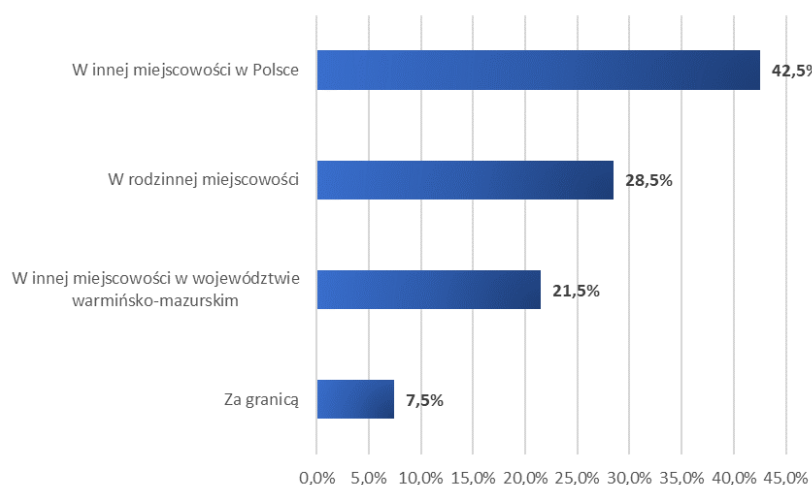
12. Co najbardziej wpływa na Twój wybór zawodu?

Źródło: opracowanie własne na podstawie odpowiedzi respondentów biorących udział w badaniu (n=165)
Respondenci mogli wskazać więcej niż jedną odpowiedź, dlatego suma procentów przekracza 100%.

Wyniki pokazują, że najważniejszym czynnikiem wpływającym na wybór zawodu są zainteresowania i pasje (70,3%), co wskazuje, że większość respondentów kieruje się przede wszystkim własnymi preferencjami i chęcią realizacji swoich zainteresowań; jednocześnie duże znaczenie mają czynniki praktyczne, takie jak możliwość dobrych zarobków (52,1%) oraz kierunek wykształcenia (48,5%), a także pewność zatrudnienia (36,4%), co świadczy o tym, że badani studenci starają się łączyć pasję z bezpieczeństwem finansowym i stabilnością pracy. Natomiast znacznie mniejsze znaczenie mają czynniki zewnętrzne, takie jak wpływ rodziny lub znajomych (4,9%) oraz prestiż społeczny (11,5%), podobnie jak możliwość pracy poza regionem czy za granicą, co sugeruje, że decyzje zawodowe podejmowane są raczej samodzielnie i w oparciu o indywidualne potrzeby niż presję otoczenia.

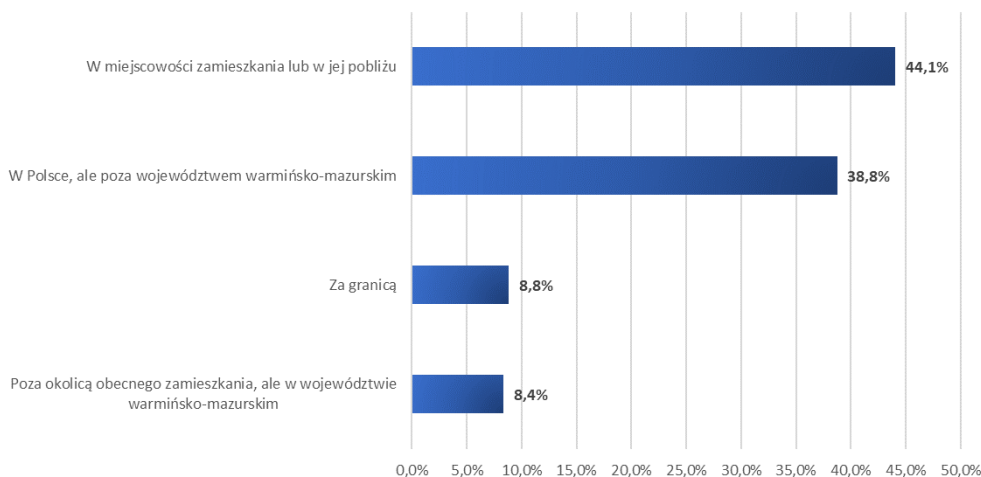
13. Gdzie chciałbyś mieszkać po zakończeniu studiów?

Źródło: opracowanie własne na podstawie odpowiedzi respondentów biorących udział w badaniu (n=228)

Wyniki pokazują, że większość respondentów planuje opuścić swoją rodzinną miejscowość po studiach – 42,5% chce mieszkać w innej miejscowości w Polsce, a 7,5% rozważa wyjazd za granicę. 28,5% respondentów deklaruje chęć pozostania w rodzinnej miejscowości, a 21,5% w innej miejscowości w województwie warmińsko-mazurskim, co sugeruje, że znacząca część młodych ludzi nadal ceni lokalne związki i możliwość życia w regionie, choć większość postrzega perspektywy poza nim jako atrakcyjniejsze.

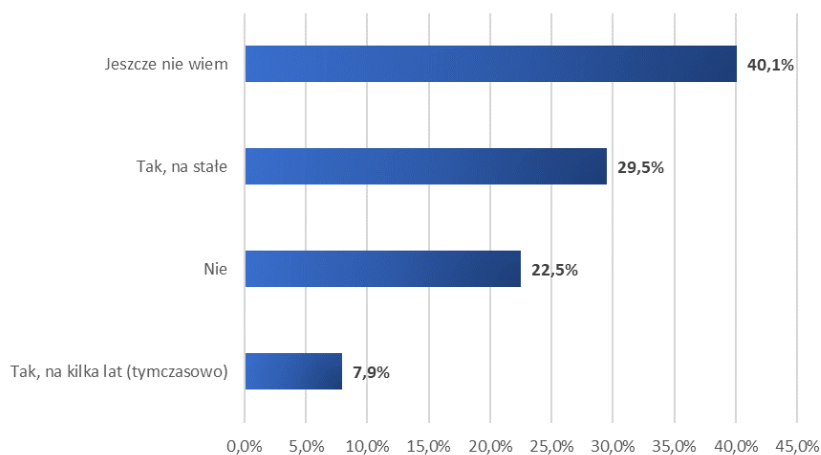
14. Gdzie chciałbyś pracować w przyszłości?

Źródło: opracowanie własne na podstawie odpowiedzi respondentów biorących udział w badaniu (n=227)

Najwięcej respondentów (44,1%) chciałoby pracować w swojej miejscowości lub w jej pobliżu, co pokazuje przywiązanie do lokalnego środowiska. Jednocześnie spora część młodych osób planuje pracę poza regionem – 38,8% w innych częściach Polski, a 8,8% za granicą, co wskazuje na poszukiwanie atrakcyjniejszych możliwości zawodowych. Tylko niewielki odsetek (8,4%) rozważa pozostanie w województwie warmińsko-mazurskim, ale w innej miejscowości, co pokazuje, że lokalne perspektywy pracy w regionie nie są zbyt atrakcyjne dla młodych ludzi.

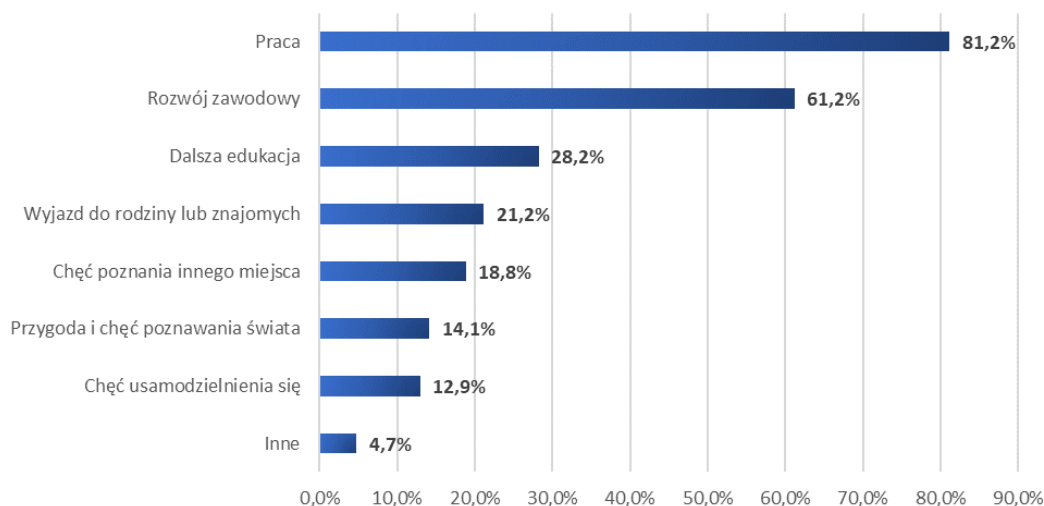
15. Czy w ciągu najbliższych 5 lat planujesz dłuższy wyjazd z województwa warmińsko-mazurskiego?

Źródło: opracowanie własne na podstawie odpowiedzi respondentów biorących udział w badaniu (n=227)

Wyniki pokazują, że spora część respondentów (29,5%) planuje wyjazd z województwa warmińsko-mazurskiego na stałe, a dodatkowe 7,9% rozważa wyjazd tymczasowy na kilka lat, co wskazuje na poszukiwanie lepszych możliwości zawodowych lub edukacyjnych. Jednocześnie 22,5% deklaruje pozostanie w regionie, natomiast największa grupa (40,1%) jeszcze nie podjęła decyzji, co sugeruje niepewność i brak sprecyzowanych planów na najbliższe lata.

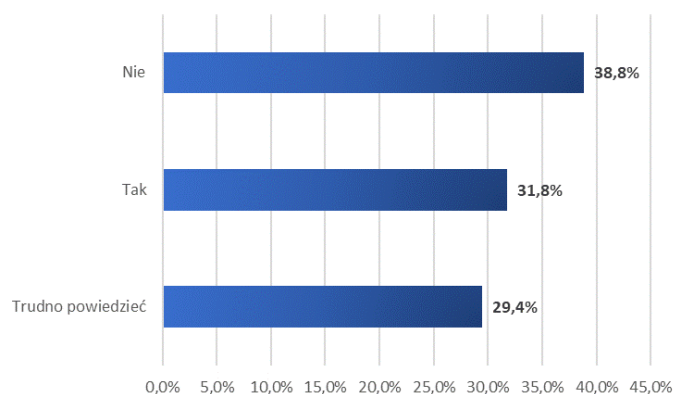
16. Jeśli rozważasz wyjazd, co jest głównym powodem?

*Źródło: opracowanie własne na podstawie odpowiedzi respondentów biorących udział w badaniu (n=85)
Respondenci mogli wskazać więcej niż jedną odpowiedź, dlatego suma procentów przekracza 100%.*

Wyniki pokazują, że głównym powodem wyjazdu z województwa warmińsko-mazurskiego jest praca (81,2%), co wskazuje na silną motywację ekonomiczną i poszukiwanie lepszych możliwości zawodowych. Ważne znaczenie mają również rozwój zawodowy (61,2%) oraz dalsza edukacja (28,2%), podczas gdy mniejsze grupy wskazują na motywy osobiste, takie jak wyjazd do rodziny lub znajomych (21,2%), poznawanie nowego miejsca (18,8%), przygoda (14,1%) czy usamodzielnienie się (12,9%). Dane te sugerują, że decyzje o wyjeździe są w dużej mierze związane z potrzebami zawodowymi i edukacyjnymi, a nie wyłącznie z chęcią zmiany otoczenia.

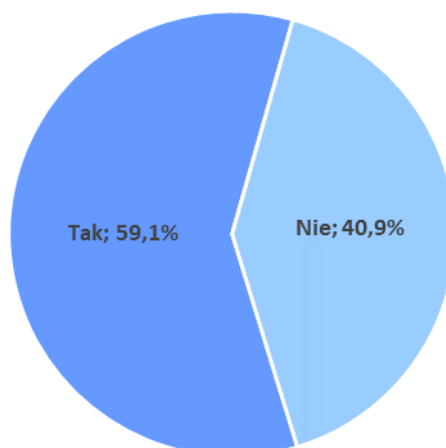
17. Czy w przyszłości bierzesz pod uwagę powrót na Warmię i Mazury?

Źródło: opracowanie własne na podstawie odpowiedzi respondentów biorących udział w badaniu (n=85)

Wyniki pokazują, że decyzje dotyczące powrotu na Warmię i Mazury są podzielone. Największa grupa respondentów (38,8%) nie planuje powrotu, co sugeruje, że wiele osób szuka lepszych perspektyw zawodowych lub edukacyjnych poza regionem. Jednocześnie 31,8% rozważa powrót, a 29,4% jeszcze nie podjęło decyzji, co wskazuje na pewną niepewność i możliwość powrotu w zależności od przyszłych okoliczności. Ogólnie dane sugerują, że region boryka się z problemem odpływu młodych ludzi, choć część wciąż widzi szansę na powrót.

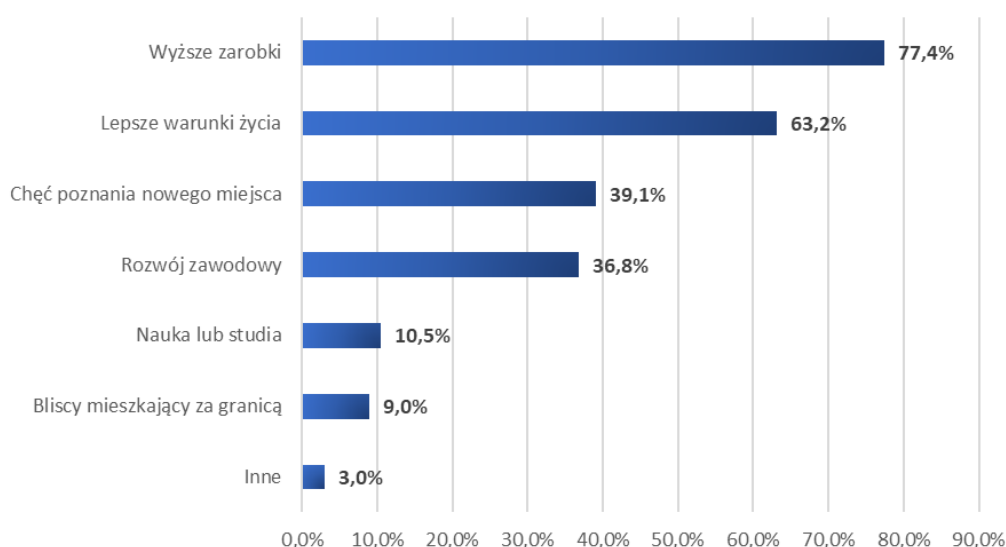
18. Czy kiedykolwiek zdarzyło Ci się rozważyć zamieszkanie za granicą?

Źródło: opracowanie własne na podstawie odpowiedzi respondentów biorących udział w badaniu (n=225)

Wyniki pokazują, że większość respondentów (59,1%) rozważała zamieszkanie za granicą, co wskazuje na dużą otwartość młodych ludzi na mobilność międzynarodową i poszukiwanie lepszych możliwości zawodowych lub edukacyjnych poza Polską. Jednocześnie 40,9% nie myślało o takim wyjeździe, co sugeruje, że dla części osób przywiązanie do kraju lub regionu nadal odgrywa istotną rolę.

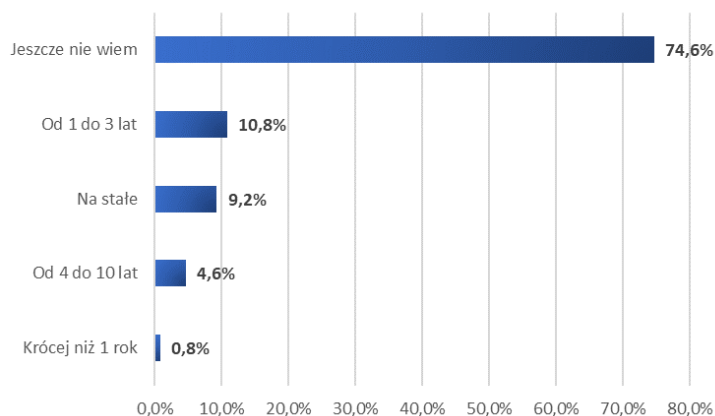
19. Z jakich powodów rozważasz zamieszkanie za granicą?

*Źródło: opracowanie własne na podstawie odpowiedzi respondentów biorących udział w badaniu (n=133)
Respondenci mogli wskazać więcej niż jedną odpowiedź, dlatego suma procentów przekracza 100%.*

Wyniki pokazują, że głównym powodem rozważania zamieszkania za granicą są wyższe zarobki (77,4%) oraz lepsze warunki życia (63,2%), co wskazuje, że motywacje ekonomiczne i jakości życia dominują w podjęciu decyzji młodych ludzi. Znaczące są też czynniki związane z samorozwojem i doświadczeniem - chęć poznania nowego miejsca (39,1%) oraz rozwój zawodowy (36,8%). Natomiast mniejsze znaczenie mają nauka lub studia (10,5%) oraz bliscy mieszkający za granicą (9,0%), a niewielki odsetek wskazał inne powody (3,0%). Ogólnie dane wskazują, że decyzje o wyjeździe są przede wszystkim podyktowane względami finansowymi i perspektywą lepszego życia.

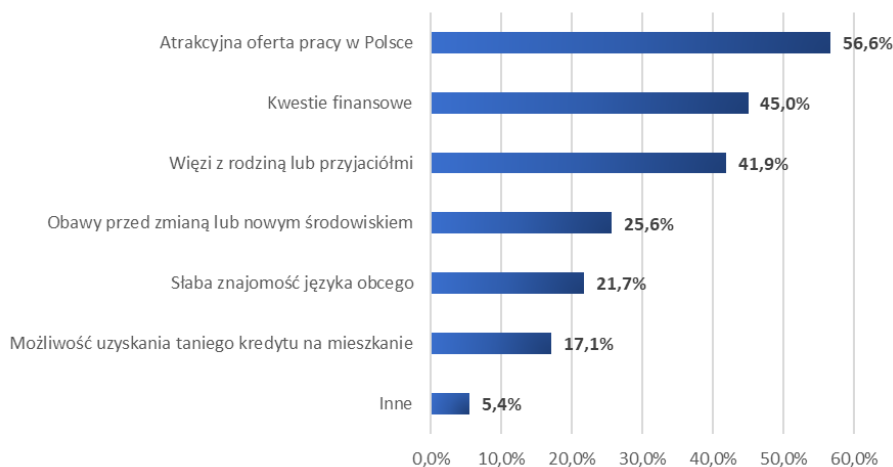
20. Jak długo planujesz mieszkać za granicą?

Źródło: opracowanie własne na podstawie odpowiedzi respondentów biorących udział w badaniu (n=130)

Wyniki pokazują, że zdecydowana większość respondentów (74,6%) jeszcze nie wie, jak długo planuje mieszkać za granicą, co świadczy o dużej niepewności i braku sprecyzowanych planów. Nieliczni rozważają krótki pobyt - krócej niż 1 rok (0,8%) lub od 1 roku do 3 lat (10,8%), a nieco mniej osób myśli o pobycie dłuższym - od 4 do 10 lat (4,6%) lub na stałe (9,2%). Dane te sugerują, że wyjazd za granicę jest wciąż rozważany głównie w formie potencjalnej opcji, a większość młodych ludzi nie podejmuje w tej kwestii ostatecznych decyzji.

21. Co mogłoby zmienić Twoje plany wyjazdu za granicę?

Źródło: opracowanie własne na podstawie odpowiedzi respondentów biorących udział w badaniu (n=129)
Respondenci mogli wskazać więcej niż jedną odpowiedź, dlatego suma procentów przekracza 100%.

Wyniki pokazują, że decyzje dotyczące wyjazdu za granicę byłyby przede wszystkim kształtowane przez atrakcyjną ofertę pracy w Polsce (56,6%) oraz kwestie finansowe (45,0%), co wskazuje, że motywacje zawodowe i ekonomiczne mają największy wpływ na pozostanie w kraju. Znaczenie mają także więzi z rodziną lub przyjaciółmi (41,9%) oraz obawy przed zmianą lub nowym środowiskiem (25,6%), podczas gdy mniejsze znaczenie mają słaba znajomość języka obcego (21,7%) czy możliwość uzyskania taniego kredytu na mieszkanie (17,1%). Dane te sugerują, że młodzi ludzie są gotowi rozważać wyjazd, ale atrakcyjne warunki zawodowe i osobiste więzi mogą skutecznie skłonić ich do pozostania w Polsce.

22. Jakość życia w województwie warmińsko-mazurskim – opinie studentów oraz ich potrzeby i oczekiwania.

Studenci mieli również możliwość dodania własnych uwag, komentarzy i opinii, które nie zostały ujęte w ankiecie. Każdy respondent mógł podzielić się swoimi spostrzeżeniami w formie odpowiedzi otwartej, co pozwoliło na zebranie dodatkowych, bardziej indywidualnych refleksji dotyczących jakości życia w województwie warmińsko-mazurskim.

W ocenie studentów region wyróżnia się dużą liczbą wsi i niewielkich miejscowości, które zapewniają spokój, estetyczne otoczenie oraz szerokie możliwości aktywnego spędzania czasu na świeżym powietrzu. Tego typu warunki są obecnie coraz bardziej cenione. Z drugiej jednak strony, duże ośrodki miejskie oferują znacznie szerszy dostęp do usług, rozrywki i możliwości rozwoju zawodowego. Pod tym względem Warmia i Mazury wciąż ustępują większym miastom - Olsztyn nie jest jeszcze w stanie konkurować z takimi ośrodkami jak Gdańsk czy Warszawa, co sprzyja migracjom.

Podkreślana jest również potrzeba zwiększenia liczby atrakcji oraz przestrzeni przyjaznych młodym ludziom w Olsztynie, a także większej troski o tereny zielone. Zwraca się uwagę, że ich ograniczanie negatywnie wpływa na jakość życia mieszkańców i wizerunek miasta.

Olsztyn, w opinii studentów, jest bardzo dobrym miejscem do prowadzenia spokojnego, „normalnego” życia. Miasto oferuje większość udogodnień potrzebnych na co dzień, a jednocześnie nie towarzyszy mu tak silna presja i tempo charakterystyczne dla największych ośrodków miejskich. Jednocześnie można odnieść wrażenie, że rozwój miasta w pewnym stopniu wyhamował. Ma to swoje zalety - sprzyja zachowaniu spokojnego charakteru – jednak niesie także istotne ograniczenia. Najbardziej odczuwalnym problemem jest niewielka liczba nowych inwestycji i przedsiębiorstw, szczególnie takich, które mogłyby tworzyć atrakcyjne miejsca pracy dla osób młodych i wykształconych. Jako osoby będące w trakcie studiów oraz przygotowujące się do wejścia na rynek pracy, dostrzegają ograniczone perspektywy zawodowe. Podobne odczucia mają również ich rówieśnicy - wielu z nich wskazuje na trudności w znalezieniu zatrudnienia odpowiadającego kwalifikacjom oraz oczekiwaniom. Oferty pracy, które się pojawiają, często nie są dostosowane do potrzeb osób rozpoczynających swoją karierę zawodową. W efekcie młodzi mieszkańcy regionu napotykają bariery w budowaniu stabilnej przyszłości – zdobywaniu doświadczenia, rozwoju zawodowego oraz realizacji podstawowych planów życiowych. Pojawia się poczucie, że potencjał regionu nie jest w pełni wykorzystywany, a jego rozwój nie nadąża za potrzebami mieszkańców.

Studenci podkreślają, że Warmia i Mazury są miejscem o wyjątkowych walorach przyrodniczych i wysokiej jakości życia. Jednak, aby region mógł się rozwijać w sposób zrównoważony, konieczne jest uwzględnienie potrzeb osób, które chcą tu nie tylko odpoczywać, ale również mieszkać, pracować i budować swoją przyszłość.

Studenci zauważają ponadto ograniczone możliwości dalszego rozwoju po ukończeniu studiów. Szczególnie trudna sytuacja dotyczy absolwentów kierunków informatycznych, dla których brakuje ofert pracy zarówno w Olsztynie, jak i w innych większych miastach regionu, takich jak Elbląg czy Ełk, nie wspominając o mniejszych miejscowościach. W praktyce najbliższym ośrodkiem oferującym szersze możliwości zatrudnienia pozostaje Trójmiasto.

Kolejnym istotnym problemem jest ograniczona liczba dużych przedsiębiorstw, szczególnie z sektora IT. Powoduje to znaczną konkurencję na rynku pracy - wielu absolwentów jednocześnie poszukuje zatrudnienia, a lokalne, mniejsze firmy nie są w stanie zapewnić wystarczającej liczby miejsc pracy dla osób bez doświadczenia.

Istnieją zawody umożliwiające pracę zdalną lub takie, na które zapotrzebowanie jest na tyle duże, że osoby je wykonujące nie odczuwają większych trudności ze znalezieniem zatrudnienia. Dla przedstawicieli tych profesji Warmia i Mazury mogą stanowić bardzo atrakcyjne miejsce do życia, oferując bliskość natury oraz liczne tereny sprzyjające wypoczynkowi.

Oferta edukacyjna województwa warmińsko-mazurskiego wskazuje, że jest ona jednym z wyraźnie pozytywnie postrzeganych czynników wpływających na decyzję o pozostaniu w regionie. Niemniej, studenci zwracają uwagę, że funkcjonowanie jednego uniwersytetu na całe województwo stanowi istotne wyzwanie dla młodych ludzi, którzy chcieliby pozostać w swoich rodzinnych miejscowościach, a jednocześnie rozwijać się edukacyjnie i zawodowo. Dostęp do stabilnej i satysfakcjonującej pracy jest ograniczony, co dodatkowo utrudnia start w dorosłe życie. Sytuację pogarszają wysokie koszty mieszkań, które nie znajdują odzwierciedlenia w poziomie wynagrodzeń. Również codzienne dojazdy generują znaczne wydatki, stanowiąc dodatkowe obciążenie finansowe. W związku z tymi okolicznościami, po ukończeniu studiów, studenci planują wraz z rodziną wyprowadzić się z regionu w poszukiwaniu lepszych perspektyw.

Jakość życia i koszty utrzymania jest to czynnik raczej pozytywnie oceniany wśród studentów, jednakże pojawiają się głosy wśród studentów zwracające uwagę na rosnące koszty życia w Olsztynie, które należą do wysokich w skali kraju, przy jednocześnie relatywnie niskim poziomie wynagrodzeń.

Studenci wyrażają też obawy, że przy obecnych realiach rynku pracy i warunkach kredytowych zakup mieszkania pozostaje poza realnym zasięgiem nawet w perspektywie najbliższych 20 lat.

Wskazywana jest potrzeba wprowadzenia rozwiązań wspierających dostępność mieszkań dla osób urodzonych i mieszkających w regionie. Coraz częściej pojawia się przekonanie, że województwo staje się atrakcyjnym miejscem dla zamożniejszych osób z innych części kraju, co dodatkowo utrudnia lokalnym mieszkańcom zakup własnego mieszkania. Obecne formy wsparcia, takie jak budownictwo społeczne (TBS), nie są postrzegane jako wystarczająco zachęcające ani dostępne. W efekcie wielu mieszkańców odczuwa realne trudności w uzyskaniu własnego lokum.

Studenci zwracają uwagę, że stan dróg oraz infrastruktury komunikacyjnej w województwie wciąż pozostawia wiele do życzenia. Pomimo widocznej poprawy, nadal istnieje wiele odcinków wymagających modernizacji, a organizacja ruchu - w tym sygnalizacja świetlna - bywa uciążliwa dla użytkowników. Podkreślana jest również potrzeba dalszego rozwoju transportu kolejowego. Obecna siatka połączeń uznawana jest za niewystarczającą, szczególnie w kontekście połączeń w osi wschód - zachód. W opinii studentów zasadne byłoby rozszerzenie sieci kolejowej m.in. o takie miejscowości jak Węgorzewo, Mrągowo, Orzysz, Mikołajki czy Gołdap. Istotne jest także stworzenie dogodnych

połączeń umożliwiających podróż z regionu Mazur na południe kraju z pominięciem większych węzłów komunikacyjnych. Studenci zwracają także uwagę na niedostateczną dostępność transportu publicznego w niektórych częściach regionu oraz na częste korki, zwłaszcza na trasie Dobrze Miasto - Olsztyn. Dodatkowo, przedłużające się remonty infrastruktury drogowej w Olsztynie wpływają na komfort codziennego funkcjonowania mieszkańców oraz przyczyniają się do pogorszenia stanu pojazdów.

W mniejszych miejscowościach nadal występuje ryzyko wykluczenia komunikacyjnego. Przejawia się ono m.in. w zamykaniu stacji kolejowych, ograniczonej liczbie połączeń autobusowych lub ich całkowitym braku, a także w niedostosowaniu liczby kursów do rzeczywistych potrzeb mieszkańców, co skutkuje przepełnieniem środków transportu publicznego.

Istotnym problemem jest także polityka cenowa transportu publicznego - wzrost cen biletów dla osób spoza Olsztyna może zniechęcać potencjalnych studentów do wyboru tego miasta jako miejsca kształcenia.

Wśród zgłaszanych opinii pojawia się również problem niedostatecznej dostępności opieki żłobkowej, szczególnie w kontekście elastycznych godzin funkcjonowania. Obecne rozwiązania często nie uwzględniają realiów rynku pracy, zwłaszcza w mniejszych miejscowościach, gdzie znalezienie zatrudnienia w standardowych godzinach (np. 7:00-15:00) jest dużym wyzwaniem.

Istotnym i szczególnie wrażliwym obszarem jest dostęp do opieki zdrowotnej, zwłaszcza dla kobiet. Wskazywane są obawy związane z ograniczaniem dostępności oddziałów położniczych oraz poczuciem braku wystarczającego zabezpieczenia medycznego na dużym obszarze województwa. Tego rodzaju sytuacje mogą wpływać na decyzje dotyczące zakładania rodziny oraz poczucie bezpieczeństwa zdrowotnego.

Podnoszona jest także potrzeba zapewnienia kobietom - w szczególności w ciąży - dostępu do kompleksowej, profesjonalnej i bezpiecznej opieki medycznej, opartej na jasnych procedurach oraz poczuciu wsparcia zarówno ze strony systemu ochrony zdrowia, jak i instytucji zarządzających. Brak takiego poczucia bezpieczeństwa może skutkować odpływem mieszkańców oraz zniechęceniem do osiedlania się i planowania przyszłości w regionie.

Studenci wskazują na brak krajowych programów stażowych, które mogłyby stanowić realną alternatywę dla inicjatyw takich jak Erasmus+. W efekcie wielu młodych ludzi decyduje się na wyjazd za granicę, gdzie często pozostają na stałe lub podejmują pracę poza regionem.

Podsumowanie

1. Wyniki badania ankietowego przeprowadzonego wśród studentów Warmii i Mazur wykazały, że najczęstszą **motywacją respondentów w przypadku wyjazdów ponad 6-miesięcznych** był **wyjazd do rodziny lub znajomych** (49,2%). Drugim istotnym powodem była **nauka** (29,8%), a kolejnym ważnym motywem była **praca** (21,0%). Rozwój **lokalnej oferty edukacyjnej** (nowe kierunki, współpraca z pracodawcami, programy praktyczne), może przyczynić się do ograniczenia wyjazdów młodych ludzi z regionu w celach naukowych. **Rozwój atrakcyjnych miejsc pracy i staży**, szczególnie dla młodych osób, sprzyja zwiększeniu motywacji do pozostania w regionie.
2. Respondenci w zdecydowanej większości (67,3%) **negatywnie** oceniają **perspektywy zawodowe młodych** osób w województwie warmińsko-mazurskim. Wyniki te mogą wskazywać na znaczenie wzmacniania **współpracy uczelni z lokalnymi pracodawcami** w celu lepszego dopasowania kompetencji absolwentów do rynku pracy, **rozwój programów stażowych i praktyk zawodowych**, które zwiększą doświadczenie i szanse zatrudnienia młodych osób, a także promowanie przedsiębiorczości studentów poprzez dotacje i inkubatory startupów w regionie.
3. Studenci w większości **negatywnie** (56,2%) oceniają swoje **szanse na znalezienie satysfakcjonującej pracy w województwie warmińsko-mazurskim**, co świadczy o niskim poziomie optymizmu zawodowego i ograniczonym poczuciu bezpieczeństwa na lokalnym rynku pracy. Rozwijanie **programów łączących studentów z lokalnymi pracodawcami** (staże, praktyki, mentoring) oraz funkcjonowanie doradztwa zawodowego na uczelniach wpływa na poziom przygotowania studentów do wejścia na rynek pracy. Istotne jest również promowanie lokalnych sukcesów zawodowych młodych osób jako przykładów realnych możliwości w regionie.
4. Możliwości **podnoszenia kwalifikacji w województwie warmińsko-mazurskim** są oceniane głównie jako **przeciętne** (34,6%). Sposobem na poprawę tej sytuacji jest **rozszerzenie i uatrakcyjnienie oferty kursów, szkoleń oraz studiów podyplomowych**, szczególnie w obszarach poszukiwanych na rynku pracy, a także wprowadzenie systemu **dofinansowań lub bonów szkoleniowych** dla mieszkańców, aby zachęcić do podnoszenia kwalifikacji.
5. **Dostęp do edukacji w województwie warmińsko-mazurskim** jest oceniany przez większość respondentów **pozytywnie** (65,4%), co wskazuje na względnie dobre warunki kształcenia w regionie. Jednocześnie część opinii przeciętnych (23,1%) i negatywnych (10,7%) sugeruje istnienie obszarów wymagających dalszej poprawy. Odpowiedzią na takie wyniki jest dalsze **podnoszenie jakości oferty edukacyjnej** (nowoczesne programy, lepsze wyposażenie, praktyczne zajęcia) oraz **promowanie kierunków rozwojowych regionu**, aby zwiększać ich atrakcyjność i użyteczność dla absolwentów.
6. Większość respondentów uważa, że lokalny **rynek pracy nie zapewnia wystarczających możliwości zatrudnienia ani rozwoju kariery**, co przyczynia się do podejmowania decyzji o migracji. Uważa tak 70,1% ankietowanych. Propozycjami, które mogłyby poprawić tę sytuację, są: **aktywne przyciąganie inwestorów tworzących nowe i stabilne miejsca pracy** w regionie, wzmacnianie **programów stażowych i praktyk zawodowych** zwiększających szanse

młodych na lokalne zatrudnienie oraz lepsze **dopasowanie kierunków kształcenia do realnych potrzeb rynku pracy** w regionie.

7. **Poziom wynagrodzeń w województwie warmińsko-mazurskim** jest jednym z głównych czynników **zniechęcających** młodych ludzi do pozostania w regionie (65,8%). Niskie zarobki w porównaniu do innych części kraju i zagranicy znacząco wpływają na decyzje migracyjne studentów. Sposobem na ograniczenie tego zjawiska jest np. **rozwój sektorów o wysokiej wartości dodanej** (IT, nowoczesne usługi, centra badawczo-rozwojowe), które oferują wyższe płace, a także wprowadzenie **programów dopłat lub premii dla absolwentów** podejmujących pierwszą pracę w regionie.
8. **Możliwości rozwoju osobistego i zawodowego w województwie warmińsko-mazurskim** są oceniane przez większość studentów **negatywnie**. Ponad połowa respondentów (51,2%) wskazuje je jako czynnik zniechęcający do pozostania w regionie, co sugeruje niedobór atrakcyjnych i nowoczesnych form rozwoju kariery. Wskazuje to na konieczność **rozszerzenia oferty staży, praktyk i programów rozwojowych** tworzonych we współpracy z firmami i instytucjami, na lepszą promocję dostępnych możliwości rozwoju (aby zwiększyć ich widoczność i świadomość wśród studentów), a także na wprowadzenie **programów wsparcia dla uzdolnionych studentów**, aby zachęcić ich do pozostania w regionie.
9. W opinii ankietowanych **niewystarczająca liczba dużych przedsiębiorstw** powoduje wysoką konkurencję o ograniczoną liczbę miejsc pracy. W tym kontekście istotne staje się **przyciąganie większych firm i inwestycji zewnętrznych** oraz wspieranie rozwoju lokalnych przedsiębiorstw, co może przyczynić się do zwiększenia liczby stabilnych miejsc pracy.
10. W ocenie respondentów **Olsztyn nie jest w stanie konkurować** z większymi miastami pod względem oferty zawodowej, edukacyjnej i rozrywkowej, co sprzyja migracjom młodych ludzi. Przeciwdziałać temu z pewnością będzie wzmocnienie konkurencyjności miasta poprzez równoległy **rozwój rynku pracy** (zwłaszcza w sektorach przyszłości), **poszerzenie oferty edukacyjnej** (np. kierunki praktyczne, współpraca z biznesem) oraz **inwestycje w atrakcyjną ofertę spędzania czasu wolnego**, skierowaną do młodych mieszkańców. Kluczowe jest także budowanie wizerunku Olsztyna jako miasta dającego realne perspektywy rozwoju, aby ograniczyć odpływ młodych ludzi do większych ośrodków.
11. Zdaniem ankietowanych **rosnące koszty życia i mieszkań**, przy relatywnie niskich wynagrodzeniach, **utrudniają osiągnięcie stabilności finansowej**. Rozwój **programów wsparcia mieszkaniowego** (np. preferencyjne kredyty, rozwój mieszkań na wynajem, modyfikacja TBS), stanowi jedno z rozwiązań skierowanych szczególnie do młodych mieszkańców regionu.
12. Według studentów **niedostatecznie rozwinięta infrastruktura transportowa i komunikacyjna** ogranicza mobilność mieszkańców i rozwój regionu. Wskazuje to na zasadność **inwestycji w rozwój transportu publicznego** (zwłaszcza kolejowego), **modernizację dróg** oraz **poprawę organizacji ruchu**, a także przeciwdziałanie wykluczeniu komunikacyjnemu w mniejszych miejscowościach.
13. W ankiecie podniesiony został problem **ograniczonego dostępu do usług publicznych**, w tym opieki zdrowotnej i żłobkowej, co wpływa negatywnie na poczucie bezpieczeństwa i decyzje

życiowe mieszkańców. Sygnalizuje to konieczność **zwiększenia dostępności usług publicznych**, szczególnie w zakresie **opieki zdrowotnej** (w tym dla kobiet) oraz **opieki nad dziećmi**, dostosowując je do realnych potrzeb mieszkańców i rynku pracy.